

ԻՖԻԳԵՆԻԱՆ ՏԱԻԻՍՈՒՄ

ԵՐԿՐՈՐԳ ԳՈՐԴՈՂ ՈՒԹԻԽՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

Orkus եւ Պիլադ

Օրեստ. Դէպ մահ է տանում մեր բռնած ուղին.

Մարում է հոգիս մեն մի քայլիս հետ:

Երբ Ապոլլոնին աղերսում էի

Ազատելու ինձ չար ոգիներից,

Նա ինձ կենսութալիս, երկնային խօսքով

Յոյս ու ապաւէն խոստացաւ կարծես—

Տալ ինձ օթեան ճաւրիսում իշխող

Սիրեցեալ քրոջ տաճարի ներսում:

Եւ տեսնում եմ արդ, որ ցաւերս համայն

Միայն կեանքիս հետ կարող են մարել:

Ի՜նչքան հեշտ է ինձ, որի սիրտն հոգին

Երկնային ձեռքով ճնշուած են, սեղմուած,

Զրկուիլ արևի լոյսից կախարդիչ:

Եւ թէ Ատրեսի թոռնիկներն անբախտ

Մարտի մէջ փառքով չեն պսակուելու,

Թէ պապերիս պէս, ծնողիս նման

Զերթ զոհի զուարակ ցաւով պիտ մեռնեմ:

Թո՛ղ այդպէս լինի: Լաւ է, որ այստեղ

Սեղանի առաջ զոհուեմ զիցուհուն,

Քան խուլ անկիւնում աղգակցի սրից

Թակարդում բռնուած խողխողուեմ զաղտնի:

Ո՛հ, մինչև այն ժամն ինձ հանգիստ թողէք,

Դո՛ւք, ստորերկրեայ անդուլ ոգիներ,

Որ իմ արիւնոտ քայլերի հետքից

Արձակուած շան պէս բռնել էք, վաղում:

Թողէք ինձ, շուտով ես ձեզ մօտ կըգամ:

Մեզ չի տեսնելու լոյսը ցերեկուայ.
 Դալար ու չքնաղ կանաչը երկրի
 Չունի մեզ համար ոչինչ գրաւիչ:
 Շուտով ներքեում կբոցնենք ես ձեզ.
 Գործ դրէք դուք ձեր հնարքներն համայն
 Մշտենջենական մռայլ մթան մէջ:
 Միայն քեզ Պիլադո դու, անմեղ ընկեր
 Չարած մեղքերիս ու աքսորանքիս
 Ի՛նչ անսիրտ կերպով տանում եմ անժամ
 Դէպի մշտական աշխարհը ողբիս
 Ինձ յոյս կամ երկիւղ միակ ներշնչող
 Կեանքդ կը լինի կամ փախճանդ անպարտ
 Պիլադո Ռհ. ես պատրաստ չեմ քեզ նման Օրեստո
 Իջնել աշխարհն այն մութ ստուերներէ
 Դէպ խաւար տանող արահետներէ
 Ես դեռ յոյս ունեմ հիւսել մեր կեանքի
 Ուղին փրկութեան եւ մահուան մասին
 Չեմ էլ մտածում: Ականջ եմ դնում
 Ու լուռ սպասում ես աստուածներէ
 Տուած ցուցմունքին՝ մեզ պատրաստելու
 Ուրախ փախստեան ուղին կենսաբեր
 Կուգես մահուանից փախեցիր կամ ոչ
 Անխուսափելին վրայ կը հասնի:
 Նոյն իսկ բրմուհին երբ որ բարձրացնէ
 Չեղբը մահաբեր հաւանելու մեր
 Գլխի գանդուրներ, նոյն իսկ այդ ժամին
 Քո և իմ կեանքի փրկութիւնից զատ
 Ուրիշ մտածմունք չպիտի տիրէ
 Յուսացող հոգուս:
 Քաջացիր հոգով: Սին կասկածներով
 Կորուսող ես միայն դու արագացնում:
 Ապոլլոն մեզի խոստմունք է տուել —
 Որ նրա քրոջ սուրբ օթեանում
 Յոյս ու ապաւէն է քեզ պատրաստուած:
 Երկմիտ չեն երբէք խօսքերն երկնայնոց:

Ինչպէս վհատուած, թշուառն է կարծում:
 Օրեստ. Չարարս խտ կեանքի մոայլ ծածկոյթով
 Պատում էր արդէն մայրիկս իմ գլուխ.
 Այդպէս մեծացայ, հօրս ճիշտ նման.
 Լռիկ հայեացքով կշտամբանք էի
 , , , ու նորա հոմանու համար:
 Ախ, ինչպէս յաճախ, երբ քոյրս էլեկտրան,
 Խորին դահլիճում նստած կրակի մօտ,
 Լալիս էր անվերջ դառն արցունքով,
 Խորտակուած սրտով ես վազում էի
 Նրա գիրկն ընկնում, ապշած աչերով
 Միշտ նրան դիտում: Սիրում էր պատմել
 Մեր մեծ հօր մասին. իմ մէջ բորբոքում
 Նրան տեսնելու բուռն ցանկութիւն:
 Տենչում էի մերթ թռչել Տրոյա,
 Երբեմն էլ նրան մեր տնում տեսնել:
 Բայց ախ, օրն եկաւ...

Պիլադ. Ոհ, թող գիշերով
 Դժոխքի ոգիք խօսեն այդ մասին.
 Անցեալ գեղեցիկ ժամանակների
 Մեզ յիշողութիւնն է արդ հարկաւոր
 Քաջ գործի համար նոր ուժ առնելու:
 Ընդարձակ երկրում անմահ աստուածներն
 Մեծ կարիք ունեն քաջայայթ մարդկանց,
 Որ իրանց գործերն անշեղ կատարուին:
 Դու էլ ես անշուշտ այդ մարդկանց թւում.
 Նոքա չթողին որ հօրդ ուղեկցես,
 Երբ նա ակամայ Օրքուս էր իջնում:

Օրեստ. Ոհ, երանի թէ նրա հանդերձի
 Փեշից բռնելով գնայի անդարձ:

Պիլադ. Քեզ յետ պահոյներն հոգ են ունեցել
 Նաև իմ մասին: Զի չեմ իմանում
 Ինչ կըլինէի, թէ դու մեռնէիր:
 Չէ՞ որ քեզ համար ու քեզ հետ միայն
 Փոքր հասակիցս ապրել եմ ու արդ

Կարող եմ ապրել:

Օրեստ. Ո՛հ, մի յիշեցնիր

Օրերն այն սիրուն, երբ քո օթևանն

Ազատ վայր էր ինձ, երբ հայրդ ազնիւ

Շոյում էր, գգւում կիսաթառամած

Ու մատղաշ պտուղն այնպիսի սիրով

Այնպիսի խելքով. —

Երբ դու միշտ ուրախ, միշտ կայտառ ընկերս,

Շուրջս նոր կեանքով թռչկոտում էիր,

Ինչպէս որ թեթև գոյնգոյն թիթեռնիկն

Մութ ծաղկի զլիսով պտոյտ է դալիս:

Հրճուանքը սրտիդ կաթեցնում էիր

Մեղմիկ հոգուս մէջ, ես մոռանալով

Վշտերս բոլոր քեզ հետ միասին

Արագ ընթացքով անձնատուր էի

Պատանեկական կեանքի հոսանքին:

Պիլադ. Այն ժամից միայն կեանքս սկսուեցաւ,

Երբ քեզ ջերմ սիրով սիրել սկսայ:

Օրեստ. Ո՛չ, ասա վշտերս, և դա ճիշտ կըլնի:

Իմ վիճակիս մէջ այն է սոսկալին,

Որ ես, իբրև մի ժանտախտից քշուած

Կրում եմ կրծքիս դադտնի վիշտ ու մահ:

Երբ ոտ եմ դնում բախտաւոր մի վայր,

Իսկոյն ծաղկալի գէմքերը փթթող

Փոխւում են մահուան դալուկ վշտերի:

Պիլադ. Եթէ շունչդ, Օրեստ, թոյն պարունակէր,

Առաջինն անշուշտ ես կըմեռնէի:

Սակայն մի՞թէ ես լի չեմ շարունակ

Արի քաջութեամբ ու լուռ բերկրանքով:

Եւ սէրն ու հրճուանք մեծ մեծ գործերի

Թեւ չեն անհրաժեշտ:

Օրեստ. Մեծ մեծ գործերի:

Յիշում եմ այն մեր ժամերն անցեալ,

Երբ մենք միասին որսի յետեից

Պար ու ձորերով աբշառում էինք

Ու նախնեաց նման կրծքով ու բազկով
 Սուր ու մահակով հետևում էինք
 Վայրի գազանին որսալ տենչալով:
 Իրիկնադէմին ընդարձակ ծովի
 Դիւթիչ եգերքին նստառում էինք
 Իրար յենուելով, ու մեզմ' ալիքներն
 Ոտքներին տակին լուռ խաղում էին.
 Ու մեր առաջին ձգւում էր աշխարհն
 Այնքան ընդարձակ, այնքան կախարհիչ:
 Ո՛հ, այն օրերին քանիցս անգամ
 Խլել եմ սուսերս բուռն տենչանքով,
 Ու ապագայի մեծամեծ գործերս
 Ինչպիսի թափով խոնուել են սրտումս
 Անթիւ, անհամար, ինչպէս գիշերուայ
 Աչքերը բոցոտ:

Պիլադ. Անթիւ են, անվերջ գործերը բոլոր,

Որ հոգին թափով ձգտում է անել:
 Մենք կուզենայինք կատարել գործեր
 Այնպէս մեծամեծ, որ սրանք միայն
 Երկար օրերի ընթացքումը լոկ
 Դառնում են իրօք մեծ ու զրաւիչ:
 Եւ շատ ազգերի բաժին են լինում
 Լոկ բանաստեղծի քնարի շնորհիւ:
 Մեզ քաղցր է հնչում գործերն հայրենի,
 Երբ երեկոյեան ստուերում նստած
 Պատմում է երգիչն բամբուռն լարերով:
 Եւ մեր կատարած արարքները մեղ՝
 Այդպէս էլ նրանց գատարկ է թւում:
 Վաղում ենք անվերջ նրա յետևից,
 Ինչ որ մեր աչքից փախչում է արագ,
 Առանց նայելու մեր անցած ուղուն,
 Եւ հազիւ նախնեաց հետքը քայլերի
 Նշմարում ենք մեր ոտների տակին:
 Շտապում ենք միշտ նրանց ստուերի
 Հետքից բռնելով, որ հեռաստանում

Ոսկեայ ամպերով աստուածանման
 Պսակ է դնում բարձր լեռների
 Մեծ կատարներին: Ոչինչ չեմ սպասում
 Միայն իւր մասին ես հոգս քաշողից:
 Երկնայիններին փառք ատուր դու սակայն,
 Սիրելի ընկեր, որ քո միջոցով
 Այդքան շատ գործեր նոքա գործեցին:

Օրեստ. Թէ նրանք մարդուն ուրախ հրճուալի
 Գործ են պարզեում, այնպէս որ չարիքն
 Իւրայիններից յետ է վանում մարդ,
 Մեծացնում է իւր թագաւորութիւնն
 Ու ապահովում նրա սահմաններ —
 Պէտք է որ յայնժամ շնորհակալ լինի,
 Զի նրան աստուած տուել է կեանքի
 Ամենաչքնաղ բարիքն առաջին:
 Ինձ համար սակայն անմահք վճռեցին
 Որ մորթող լինեմ իմ մեծայարգ մօր.
 Ու իմ միջոցով վրէժ հանելով
 Խայտառակ գործին խայտառակ կերպով,
 Կորստեան անդունդ ինձ գլորեցին:
 Հաւատա՛, նոքա այդ բոլոր բաներն
 Ուղղել են թշուառ ծանտալի տան դէմ:
 Ու ես, որ զժրախտ վերջինն եմ մեր տան,
 Զպիտի մեռնեմ անմեղ ու պատուով:

Պիլադ. Արդար աստուածներն հայրերի մեղքերն
 Որդուց չեն հանում, բարի և կամ չար
 Գործերի համար ամեն մէկն ունի
 Արդար հատուցում: Մեզ աւանդաբար
 Անցնում է ծնողաց ոչ թէ չար անէծք
 Այլ լոկ սրտաբուխ բարի օրհնութիւն:

Օրեստ. Կարծում եմ, որ մեզ օրհնութիւնը չէր
 Որ այստեղ բերաւ:

Պիլադ. Այդ դէպքում անշուշտ
 Կամքն անդառնալի մեծ աստուածներին:

Օրեստ. Այդ կամքն է, այո, որ կորցնում է մեզ:

Պիլադ. Կատարիր, ինչ որ քեզ կը պատուիրեն
 Ու սպասիր միշտ: Ապուլոնի հետ
 Երբ որ միացնես բախտը նրա քրոջ,
 Նոքա երկուսով երբ Դելֆում ապրեն,
 Ազնիւ մարդկանցից յարգուած ու պաշտուած
 Զոյգն երանելի այդ գործի համար
 Ողորմած կերպով քեզ հետ կը վարուի:
 Նոքա կը փրկեն ու կազատեն քեզ
 Ստորերկրայնոց անարգ ձեռքերից—
 Նոցանից ոչ ոք չի համարձակուի
 Մօտենալ մեր այս սրբազան վայրին:

Օրեստ. Դոնէ ես այստեղ հանդիստ կը մեռնեմ:

Պիլադ. Ես բոլորովին այլ բան եմ մտածում.
 Անցեալն ու գալիքն անյաջողութեամբ
 Զէ, որ կապեցի ու այժմ խաղաղ
 Զգտում եմ մեկնել: Վաղուց է Կուցէ
 Մեծ աստուածների ժողովումի մէջ
 Պատրաստուում է մի մեծ գործի խորհուրդ:
 Այս մարդակորոյս ափերը դաժան
 Տենչում է սրտով թողնել Դիանան.
 Այդ դործը սիրուն մենք պիտ կատարենք,
 Որի համար և ցուցմունք կստանանք:
 Տեսնում ես ահա այդ գործի համար
 Եկել ենք հասել զուոր դիցուհու:

Օրեստ. Հաղուազիւտ հնարքով ի մի հիւսեցիր
 Անձիդ տենչանքներն ու աստուածների
 Խորհուրդներն անյայտ:

Պիլադ. Էլ ինչ համութիւն, թէ որ մենք նրանց
 Զպիտի լինենք լսող ունկրնդիր:
 Նրանք շատ անգամ գործի են կանչում
 Ու ծանր գործի յանցաւոր, բայց և
 Մի ազնիւ մարդու, ու յանձնում նրան
 Ծանր անկարելի գործեր կատարել:
 Յաղթում է դիւցապն ու քաւելով իւր
 Մեղքերը գործած, յարգանք է ստանում

Ամբողջ աշխարհից ու աստուածներից:
 Օրեստ. Թէ որ ապրելու, դործելու համար
 Որոշուած եմ ես, Թող ծանր ճակտէս
 Փարատէ Աստուած մտքիս շփոթմունք,
 Որ մօրս արիւնով ցօղած շաւիղով
 Ինձ մահ է տանուամ:

Թող նա չորացնի մօրս վէրքերից
 Անդադար ցայտող աղբիւրն անապառ,
 Որ Թաղում է ինձ արեան շիթերով:
 Պիլադ. Հանգիստ կաց մի քիչ. չարիքն աւելի
 Շատացնում ես դու ու քո վրայ առնում
 Չար ոգիների պաշտօնն ահռելի:
 Հանգիստ կաց. Թոյլ տուր մի քիչ մտածեմ,
 Մեր այս ձեռնարկած դործը դժուարին
 Միացեալ ուժի պէտք ունի խստիւ:
 Ես քեզ կը կանչեմ, և մենք երկուսով
 Յանդուզն քայլով կը դիմենք անվախ
 Գործն աւարտելու:

Օրեստ. Մեր Ողիսեւսի խօսքերն են կարծես:

Պիլադ. Մի ծաղրիր դու ինձ. մեզնից ամէն ոք

Պիտի իւր ընտրած հերոսն ունենայ,
 Որին նայելով Ոլիմպի ուղին
 Բռնէ ու գնայ: Թող խոստովանուեմ,
 Ես կարծում եմ, որ խորամանկութիւնն
 Ու խելօքութիւնն երբէք մնաս չեն
 Յանդուզն դործի ձեռնամուխ մարդուն:

Օրեստ. Ինձ համար չունեն բարձր զին նոքա

Որոնք շիտակ ու անվեհեր չեն միշտ:

Պիլադ. Այդ իսկ պատճառով քեզանից չէի

Խորհուրդ ցանկանում: Սկսուած է գործն.

Մեր պահնարդներից ես մինչև հիմա

Անհրաժեշտ բաներ խիստ շատ իմացայ:

Աստուածաման մի օտար աղջիկ

Արգելք է դնում այն անտանելի

Արեան օրէնքին ու աստուածներին

Խուռնկ ու աղօթքով նուէր է բերում
 Իւր սիրտն անարատ: Բարի աղջկան
 Սիրում են ամենքն ու ենթադրում,
 Թէ ծագում է նա ամազոններէ,
 Փախել է եկել, որպէս զի խոյս տայ
 Վրան ծանրացած մի մեծ չարիքից:

Օրեստ. Բայց իմ կարծիքով նրա լուսաւոր
 Զօրութիւնն այլ ևս ոյժ ու կար չունի,
 Երբ որ ոճրագործն մօտիկ է արդէն,
 Որին զիշերուայ խաւարի նման

չում է, պատում անէծքն ընտանի:
 Եւ արեան տենչանքն հին սովորութեան
 Քանդում է շղթայք մեղ կորցնելու:
 Մեղի կրտսանէ արքայի վայրի
 Միտքն ու մտածմունք: Ոչինչ չի կարող
 Այն աղջկէն անել, երբ որ զայրացած
 Մռայլ է արքան:

Պիլատ. Մեր բախտն է, որ նա կին է, զի նոյն իսկ
 Լաւագոյն մարդու վարժում է հոգին
 Խստութիւններէ, և ինչից առաջ
 Զգում էր, քաշում, այժմ իւր համար
 Օրէնք է շինում: Դաժան է դառնում
 Նա սովորոյթից և համարեա թէ
 Անճանաչելի: Սակայն կինարմատն
 Երբէք չի փոխում իւր խօսքը տուած:
 Թէ բարի և թէ չար գործերի մէջ
 Կարելի է միշտ յոյս դնել կնոջ:
 Մ. գալիս է ահա, դէհ, մենակ թող մեզ:
 Մեր բախտն ու վիճակ ու մեր անուններն
 Նրան չեմ ասի ես իսկոյն և եթ:
 Գնա՛, և նախ քան նա քեզ հետ խօսի,
 Ես քեզ անպատճառ կրտսենեմ զարձեալ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

ԽՖԻՂԼՆԻԱ, ՊԻԼԱՊ

ԻՖիզենիա. Ո՞վ ես, ռոտեղից, առ'ս, ով եկոր.

Թուում է, թէ դու աւելի շուտով

Յոյնի ես նման քան ակիւթացու:

(Երա շղթաները վերցնում է)

Ծանր է իմ տուած քեզ ազատութիւն,

Ո՛հ, երանի թէ ձեզ ապառնայու

Չարիքից փրկեն աստուածներն անմահ:

Պիլադ. Օ՛, քաղցրիկ հնչիւն մայրենի լեզուի

Սիրելի դու ձայն այս օտար երկրում:

Աչերիս առաջ տեսնում եմ դարձեալ

Ես խեղճ բանտարկեալս, հայրենի երկրիս

Նաւահանգստի լեռներ կապուտակ:

Ուրախացիր դու, որ ես էլ քեզ պէս

Յոյն եմ ծագումով: Ես ինձ մոռացայ,

Ինչքան էլ որ քեզ ես կարիք ունեմ.

Ու հիանալի տեսքըդ քո չքնաղ

Դիւթեց իմ հոգին:

Եթէ քեզ բախտից հրամայուած չէ

Լուութիւն պահել, ո՛հ, առա շուտով՝

Մեր ո՛ր ցեղերից հաշուում ես դու քո

Աստուածաման ծագումդ չքնաղ:

ԻՖիզենիա. Դիցուհու ձեռքով ընտրուած, սրբացած

Քրմուհին է, որ խօսում է քեզ հետ:

Թող դա քեզ համար բաւական լինի,

Այժմ ասա դու ինձ, ո՞ր չարքախոտ վիճակն

Քեզ ընկերօջդ հետ այս կողմն է ձգել:

Պիլադ. Հեշտութեամբ կասեմ մեզ միշտ ուղեկցող

Չարիքի մասին: Եւ երանի թէ

Դու էլ հեշտութեամբ կարողանայիր

Մեղի կենդանի նշան պարզեել

Ակնկալութեան, ով աստուածային:

Կրետայից ենք մենք, Ադրաստի որդիք,
 Մեր մէջ փոքրն եմ ես, անունս է Կեֆալ,
 Նա Լաօդամաս, աւագը մեր տան:
 Ունէինք նաեւ մի միջնակ եղբայր
 Դաժան և վայրի բնաւորութեամբ,
 Որ մանկութիւնից, դեռ խաղերի մէջ
 Բաժան էր մեզնից, մռայլ, կռուարար:
 Քանի Տրոյեայի պատերի առաջ
 Կռոււմ էր մեր հայրն իւր ահեղ զօրքով,
 Հեղ խոնարհ կերպով հետեւում էինք
 Մեր մօր խօսքերին. բայց երբ աւարով
 Հայրս տուն դարձաւ ու շուտով մեռաւ,
 Իսկոյն մեր տան մէջ վէճեր բարձրացան
 Ժառանգի համար. ես հակուած էի
 Լաօդամասին, որն և սպանեց
 Մեր միւս եղբօրն: Արդ չար ոգիներն
 Արիւնի համար հետեւում են խիստ
 Եղբայրասպանին: Բայց Դելֆեան աստուած,
 Ուղարկում է մեզ վայրի այս ամիսին
 Մեծ յոյսեր տալով: Նրա մեծ քրոջ
 Տաճարում, ասաց, երկնառաք ձեռքից
 Մենք ազատութեան յոյսին սպասենք:
 Այժմ շղթայուած այստեղ ենք բերուած
 Ու քեզ յանձնուած, զերթ զոհ զիցուհուն:
 Մնացածն արդէն քեզնից է կախուած:
 Իֆիգենիա. Ընկճուեց Տրոյադան, ասա՛ մի հաստատ:
 Պիլադ. Հա՛, ընկաւ Տրոյեան: Բայց սպառի՛ր մեզ,
 Յոյց տուր մեզ շուտով աստծուց խոստացուած
 Մեզ քո փրկութիւն: Խղճա՛ իմ եղբօրս
 Օ՛ր, մի զթոտ խօսք ասա շուտ նրան:
 Ու թէ՛ նրա հետ խօսքի բռնուես,
 Խնայիր նրան, ես խնդրում եմ քեզ:
 Զի ուրախութեամբ ու ցաւ վշտերով
 Նաեւ յուշերով նրա սիրտն հոգին
 Բռնւում է շուտով ու կարծես մոլի

Բանդագուշանքի գերի է դառնում:

Ու ազատասէր զեղեցիկ հոգին

Աւար է լինում չար ոգիներին:

Խֆիզենիա. Մոռացիր մի քիչ քո դժբախտութիւն

Ու քո խօսքերով տուր ինձ գոհութիւն:

Պիլադ. Արի յոյների ամբողջ զօրութեան

Մի տասնեակ տարի քաջ դիմադրելով,

Ընկճուեց Տրոյեան, փոշու մէջ կորաւ,

Ու էլ կանգնելու յոյս չկայ երբէք:

Բայց յոյն քաջերի շատ գերեզմաններ

Դեռ մեզ շատ երկար յիշեցնել կրտան

Բարբարոսների ափերն ամայի:

Ընկաւ անդ նաև հսկայ Աքիլլեան

Իւր հաւատարիմ քաջ ընկերոջ հետ:

Խֆիզենիա. Դուք էլ, ո՞վ քաջեր, կեր եղաք փոշուն.

Պիլադ. Էլ չեն տեսնելու ափերն հայրենի

Ոչ Պալամիդես, ոչ կրտսերն Այաքս:

Խֆիզենիա. (ինքն իրան) Բայց հօրս մասին լռում է նա դեռ.

Այո, ողջ է նա կրտսենեմ նրան,

Ո՛հ, յոյս ունեցիր, սիրելիդ իմ սիրտ:

Պիլադ. Թշնամու սրից մահ գտնողներին

Հազար երանի ու փառք անվախճան,

Զի դարձողներին հրճուանքի փոխան

Մահուան սարսափներ ու տխուր վախճան

Սև բաժին ընկաւ չար թշնամական

Աստուծոյ կողմից: Մի՞թէ մարդկանցից

Բան չէք իմացել, Պատահած անլուր

Գործերի համբաւն աշխարհ է բռնել:

Գաղտնիք է մի՞թէ, քեզ, ով քրմուհի,

Միկենի գլխին եկած մեծ չարիք,

Որ աշխարհ լցրեց իւր լաց ու կոծով:

Կլիտեմնեստան արքայ ամուսնու

Վերադարձի օրն խարդախ էգիստի

Հետ միաբանած մորթում է նրան:

Հա՛, տեսնում եմ ես, պատուում ես դու տունն.

Այդ արքայական, ու քո կուրծքդ ի զուր
 Զանք է դործ զնում անուպասելի
 Ու կորստաբեր խօսքից աղատուելի
 Մի՞թէ դու այդ տան աղգական ես մօտ
 Կամ այդ քաղաքում նրանց հարեան
 Ծնուած մի աղջիկ։ Մի ծածկիր ինձնից,
 Ու մեղք մի հաշուիր, որ այդ սոսկալի
 Բօթին սուրհանդակ ես եղայ նախ քեզ։
 ԻՖիգենիա. Այդ ծանր աղետն ի՞նչպէս գործուեցաւ։
 Պիլատ. Իւր դալատեան օրն, երբ քաղանիսից
 Կազդուրուած խաղաղ դուրս եկաւ արքան,
 Իւր հազուստեղէնն ամուսնու ձեռքից
 Յանկացաւ առնել կորստաբեր կինն
 Ճարպիկ հնարքով ծալքերով հարուստ
 Մի ըզգեստ ձրեց նրա ուսերին,
 Փառաւոր զլիին, և մինչդեռ արքան
 Ճիգ էր դործ զնում ցանցից դուրս քալու,
 Դաւաճան էղիստ սպանեց նրան։
 Այդ կերպ փաթաթուած՝ մեռելների մօտ
 Գնաց այդ արի մարդը փառաւոր։
 ԻՖիգենիա. Սակայն փոխարէնն ի՞նչպիսի մեծ վարձ
 Ստացաւ էգիստ։
 Պիլատ. Նրա տէրութիւնն ու նրա մահիճ
 Որ առաջուց էլ իրանն էր արդէն։
 ԻՖիգենիա. Այդ ամօթալի ոճիրի պատճառ
 Ուրեմն մոլի հրճուանքն էր անշուշտ։
 Պիլատ. Ու հին վրէժի մի խոր զգացում։
 ԻՖիգենիա. Ի՞նչ եղանակով վիշտ էր պատճառել
 Արքան թագուհուն։
 Պիլատ. Մի ծանր դործով, որ եթէ լինէր
 Սպանչին ներումն նա կարգարանար։
 Արքան զրաւեց նրան զէպ՝ Աւլիս
 Ու այնտեղ զօհեց իւր աւագ դստեր՝
 ԻՖիգենեային մեծ Դիանայի
 Մաքուր սեղանին, զի Յունաց ուղին

Բռնուած էր կապուած ուժգին հողմերի
 Մոլի ընթացքից. և Իֆիգենիան
 Ընկաւ որպէս զոհ յունաց փրկութեան:
 Ահա այդ արարքն, ասում են մարդիկ,
 Այնքան խոր կերպով վիշտ էր պատճառել,
 Որ իշխանուհին յանձնել է իրան
 Էզդիստի կամքին և իւր ամուսնուն
 Սեփական ձեռքով մահու կորստեան
 Յանց է պատրաստել:

Իֆիգենիա. (ծածկուելով) Հերիք է այդ չափն, յետոյ կը-
 տեսնուենք:

Պիլադ. (մենակ) Արքայական տան վիճակով կարծես

Սա խոր խոցուեցաւ: Բայց ով էլ լինի,

Արքային անշուշտ ճանաչում է լաւ,

Ու բարձր տնից մեզ համար կարծես

Այստեղ է ծախուած: Խաղաղուիր, սիրտ իմ,

Ու թոյլ տուր, որ մենք մեղի ժպտացող

Յուսոյ աստղիկին ուրախ քաջութեամբ

Դուրս գանք ընդառաջ:

ԵՐՐՈՐԴ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

Իֆիգենիա եւ Օրես

Իֆիգենիա. Անբախտ, քո շղթան ահա քանդեցի

Իբրեւ աւելի չար բախտի նշան:

Սուրբ վայրի տուած քո ազատութիւնն

Ահեղ հիւանդի վերջին լուսաւոր

Ժպիտն է կեանքի, սեւ դուշակ մահուան:

Բայց դեռ չեմ կարող ու չեմ ասելու

Թէ կորած էք դուք: Այն, ես ինչ սրտով

Սպանիչ ձեռքով ձեզ մահուան ձօնեմ:

Քանի զիցուհու քրմուհին եմ աստ,

Ոչ ոք չի կարող զիպչել ձեր կեանքին:

Բայց թէ յետաձգեմ պարտքիս կատարում,
 Որ ցասկոտ արքան պահանջ է դնում,
 Ապա նա կընտրէ իմ նաժիշաներից
 Մէկին ինձ յաջորդ, ու այն ժամանակ
 Իմ ձեզ օգնելու ցանկութիւնս անհուն
 Ի չիք կը դառնայ:
 Ո՛հ, առաքինիդ իմ հայրենակից.
 Հայրենի ծածկի մինչև իսկ ծառան
 Այս օտար երկրում քաղցր է մեզ համար:
 Ինչ մեծ հրճուանքով ու լի օրհնութեամբ
 Պէտք է ընդունեմ ես ձեզ, ով քաջեր:
 Ձեր դիմագծերն յիշեցնում են ինձ
 Տեսքն այն քաջերի, որ ծնուկներէս
 Սովորել էի յարգել ու պատուել.
 Ու ձեզ տեսնելով սիրտըս ինչպիսի
 Նոր ու զեղեցիկ յուսով է յուզւում:
 Օրեսաւ. Արդեօք ինչ մտքով ծածկում ես դու քո
 Անունդ ու ծագում:
 Ի՞նչ կընենիս. Կիմանաս. բայց այժմ դու լրութիւն տուր
 Ինչ որ քո եղբայրդ ինձ պատմեց կիսատ.
 Պատմիր դու նոցա վախճանն ապաբախտ,
 Որոնք Տրոյեայից դառնալով դէպ տուն
 Անասանելի դաժան վիճակի
 Ձոհ եղան իրանց տների շէմքում:
 Թէպէտ շատ փոքրուց ինձ այս ասի բերին,
 Բայց յիշում եմ դեռ, ինչ վախկոտ աչքով,
 Ինչ հիացմունքով դիտում էի ես
 Քաջ հերոսներին, որք ուղի ընկան.
 Ու կարծես Ոլիմպ պարզուեցաւ ամպից
 Եւ մեր քաջ նախնեաց պատկերներն հսկայ
 Ղրկեց ի սարսափ մեծ Իլիոնին.
 Եւ բոլորի մէջ փառաւորագոյնն
 Էր Ագամեմնոն. ո՛հ ասա, արդեօք
 Ընկաւ նա կնոջ ու նենգ էգիստի
 Դաւոտ Թակարդից իւր տուն մտնելիս:

Օրեստ. ձիշտ այդպէս.

Իֆիգենիա. Օ վսյ քեզ, դժբախտ Միկեն:

Ուրեմն այդպէս. Տանտալի թոռներն
Բուռն ու մոլեգին վայրի ձեռքերով
Յանեցին անէծք անէծքի վրայ:
Ինչպէս վայրի խոտն շարժում է հասկերն
Ամայի դաշտում ու հազար տեսակ
Սերմեր շաղ տալիս, նոյնպէս էլ նոքա
Իրանց ծոռներին մօտիկ ցեղակից
Ծնան մորթողներ մշտնջենական
Մուլի կրքերի աղմուկի համար:
Բս'ց արա, պատմիր, ինչ որ քո եղբօր
Խօսքն արագապէս ծածկեց քողարկեց
Սարսափի մթին խաւարն ահարկու:
Ինչպիսի՞ հնարքով մահից խուսափեց
Հոյակապ տոհմի բողբոջը վերջին,
Սիրասուն տղան, Օրեստն ապաքախտ,
Որ իւր անմեղ հօր վրէժ պիտ հանէր:
Արդեօք նոյնպիսի վախճանով մեռաւ
Աւերի դաւող ցանցերում բռնուած:
Փրկուած է արդեօք, ապրում է դեռ նա,
Ո՞ւր է էլեկրան:

Օրեստ. Ապրում էն նոքա.

Իֆիգենիա. Չքնաղ արեղակ, ամենասիրուն

Շողերդ ոսկի տուր ինձ ձօնելու

Եովիսի գահին իմ շնորհակալիս,

Զի թշուառ եմ ես, համր ու անկարող:

Օրեստ. Թէ արքայական այդ բարձր տան հետ

Կապուած ես մօտիկ ազգակից կապով—

Ինչպէս քո սիրուն հրճուանքն է ասում:

Զսպիր քո հոգին ու հանդարտ միտ,

Զի ուրախ մարդուն դժուար է ոտատկ

Նորից վշտի ծով սուղուել, խորանալ:

Ինչպէս կերեայ, դու գիտես միայն

Ագամեմնոնի մահը տարաբախտ:

Իֆիգենիա. Ձնի՞ թէ էլի ուրիշ բաներ կան:

Օրեստ. Սարսափի միայն կէսն ես իմանում:

Իֆիգենիա. Բայց դու ասացիր, ողջ են Էլեկտրան

Ու նաև Օրեստն.

Օրեստ. Ոչինչ վախ չունի՞ս Կլիտեմնիստրայից:

Իֆիգենիա. Նրան չէր փրկի ոչ յոյս, ոչ սարսափ.

Օրեստ. Յոյսից էլ վաղուց նա պոկ է եկել:

Իֆիգենիա. Անձնասպա՞ն եղաւ, մոլեգին կերպով

Ձղջալով արարքն թափեց իւր արիւն:

Օրեստ. Սեփական արիւնն մահ տուեց նրան:

Իֆիգենիա. Պարզ խօսիր, որ ես շատ չմտածեմ.

Տարտամ անորոշ այդ կացութիւնն ինձ

Հաղարպատիկ շատ է չարչարում

Ու վախկոտ գլուխս մռայլ մտքերիս

Դարձնում է գերի:

Օրեստ. Տեսնում եմ արդէն մեծ աստուածների

Կամքն է ահարկու, որ թշուառականս

Այնպիսի գործի սուբհանդակ լինեմ,

Որ այնքան սիրով կուգէի թաղել

Մռայլ գիշերուայ լուռ ու անշշուկ

Սև մթութեան մէջ: Կամքիս հակառակ

Ամեն բան կասեմ, հրապուրուելով

Ծնորհալի բերնէդ, որը միայնակ

Կարող է ինձնից նոյնիսկ տխրալի

Բաներ դուրս պոկել:

Հօր մահից յետոյ Էլեկտրան փրկեց

Պահեց իւր եղբօր. բարի Ստրոֆիոսն՝

Արքայի փեսան ընդունեց նրան

Բարեհաճ կերպով, սնեց, մեծացրեց

Մօտիկ շրջանում իւր Պիլադ որդու,

Որ ընկերական ամենատիրուն

Կապեր հաստատեց նոր եկւորի հետ:

Եւ մինչդեռ նոքա մեծանում էին

Մեծանում էր և նոցա սրտերում

Արքայի մահուան վրէժն հանելու

Տենչը կրակուած:

Շորերը փոխած, անճանաչելի

Նրանք Միկեն հասան, իբր բերելով

Օրեստի մահուան բոթը տիրական

Ու նրա աճիւնն: Թագուհին նոցա

Լաւ է ընդունում: տուն են ներս մտնում:

Օրեստն իւր քրոջ բացւում է ծածուկ.

Էլեկտրան նորից արծարծում է խիստ

Հուրը վրէժի, որ Օրեստի մէջ՝

Տեսնելով իւր մօր սուրբ ներկայութիւն

Յետ յետ էր մղուել: Նա խաղաղ կերպով

Տանում է եղբօրն այն վայրն արիւնոտ,

Ուր հայրն էր ընկել, ուր յանդգնաբար

Թափուած արիւնի մի հին ու թեթեւ

Հետքը տխրալի ներկում էր երկիրն

Գունատ, կատաղի վրիժու գծերով:

Իւր կրակ լեզուով պատմում էր աղջիկն

Այդ սեռ ռիթի մասերն առանձին,

Իւր ստրկական կեանքը խղճալի,

Ուրախ, բախտաւոր դաւաճանների

Ժպտութիւնն անչափ, ու խորթ մօր կողմից

Իրանց սպասող վտանգի մասին —

Յանձնում է ապա զերթ եղբօրն աւանդ

Հին ու չարատանջ սուրբ Տանտալի,

Որ մոլեղնաբար շատերի կեանքին

Վախճան էր դրել: Եւ որդու ձեռքով

Ընկաւ թագուհին:

Իֆիգենիա. Օ՛ դուք, աստուածներ, որ միշտ նոր ու թարմ

Ամպերի վրայ վայելում էք պայծառ

Լոյսը արևի, արդեօք նրա համար

Երկար տարիներ ինձ առանձնացրիք

Բոլոր մարդկանցից, այդքան ձեզ մօտիկ

Ինձ պահպանեցիք ու տղայական

Զբաղմունք տուիք՝ սրբազան կրակն

Անշէջ պահել միշտ, ու բոցի նման

Հոգիս մշտական համեստ փայլմունքով
 Ձեր սուրբ կայաններն դէպ վեր հանեցիք,
 Որպէս զի մեր տան սարսափներն յետոյ
 Ինձ աւելի խոր զգսլ տաք արդեօք:
 Դէհ, պատմիր այն խեղճ դժբախտի մասին,
 Խօսիր Յրեստից:

Օրեստ. Օ, երանի թէ կարելի լինէր
 Թշուառականի մահը քեզ պատմել:
 Կարծես ամեն տեղ ցցւում է աչքին
 Թափուած արիւնի միջից մօր ոգին
 Ու կոչով դիմում մթին զիշերուայ
 Հին աղջիկներին. «Մի թողնէք խոյս տայ
 Մարդասպանն անդուծ. նա ձերն է արդէն,
 Բռնեցէք նրան»:
 Ու սրանք լարուած ականջ են դնում
 Ու անբովանդակ հայեացքը նոցա
 Նրան է դառնում արծուի տենչանքով.
 Շարժւում են նսքա սեին այրերում
 Ու անկիւններից կանչում են մեղմիկ
 Իրանց գործակից միւս ոգիներին՝
 Կասկածն ու զղջում: Ու նոցա առջև
 Վեր է բարձրանում մութ Աքերոնից
 Գոլորշու մի փունջ, որի ծալքերում
 Թաւալ է գալիս մեղապարտ զլխին
 Տխուր անցեալի յաւիտենական
 Խորհրդածութիւնն: Նրանք կորստեան
 Շնորհով օժտուած մտնում են նորից
 Աստուածախճամ երկիրը սիրուն,
 Որից բաժանուած, հալածուած էին
 Մի հին զօրաւոր անէծքի համար:
 Արագ ընթացքով վազում են նսքա
 Փախչողի հետքից ու հանգիստ առնում
 Լոկ այն պատճառով, որպէս զի նորից
 Սարսափների մէջ թաղեն այն խեղճին:
 ԻՖիգենիա. Խեղճ թշուառական, դու էլ նոյնպիսի

Վիճակ ունիս արդ. և նրա նման
Խեղճ փախստական, նոյնպիսի զգացմունք
ձնշում է հոգիդ:

Օրեստ. Այդ ի՞նչ ասացիր, ի՞նչ նոյն դրութիւն:
Ռֆիգենիա. Քեզ էլ է տանջում եղբայրսպանութիւնն.

Արդէն այդ պատմեց ինձ քո մեծ եղբայր:

Օրեստ. Ձեմ կարող տանել, ով դու մեծ հոգի,

Որ սուտ խօսքերով խաբուած լինիս դու.

Ստայօդ ոստայն թող նիւթէ օտարն

Օտարականին՝ դաւի ու հնարքի

Վաղուց վարժուած. իսկ մերը լինի

Թող ճշմարտութիւն:

Ես եմ, ես Օրեստն, որ մեղսոտ գլուխս

Շիրիմիս թեքած մահ եմ որոնում:

Որ ամեն կերպով հաճելի է ինձ:

Ով էլ որ լինես, քեզ ու ընկերօջս

Յանկանում եմ շուտ ազատ փրկութիւն,

Իսկ ինձ՝ ոչ երբէք:

Կարծես դու այստեղ օրդ ես քաշ տալիս

Հակառակ կամքիդ. թողէք ինձ այստեղ

Ու ձեզ փախստեան հնար փնտրեցէք:

Թող իմ անհոգի մարմինս ժայռից

Յած դահավիժուի, թող կարմիր արիւնս

Հասնի մինչև ծով ու անէծք թափի

Բարբարոսական վայրի ափերին:

Իսկ դուք նաւեցէք սիրուն Յունաստան,

Մի նոր և ուրախ կեանք սկսելու:

(հեռանում է).

Ռֆիգենիա. Ո՛հ, դու, վերջապէս, իրականութիւն,

Ամենամեծ հօր դստրիկ դեղափայլ,

Հանգար իմ վրայ, ի՞նչ ահաճնակերպ

Գժւում է թափով պատկերդ իմ առաջ.

Հազիւ իմ հայեացքս ընկնում է ձեռքիդ.

Որ պտուղների օրհնութեան պսակով

Խիստ ծանրաբեռնուած զանձեր է բերում

Ինձ Ուխմպոսից:

Ինչպէս որ արքան իւր առատօրէն
Բաժնած նուէրներ չափից կիմացուի,
Ճիշտ այնպէս էլ ձեզ, խոչեմ աստուածներ,
Ճանաչում ենք մենք, ձեր երկար պահած
Խեղճով ամբարած մեծ նուէրներից:
Եւ մեզ պիտանին դուք զիտէք միայն,
Բաց է ձեզ դալիքն իւր լայն թևերով,
Մինչդեռ ամեն ինչ ծածկուած է մեզնից:
Լսում էք խաղաղ դուք մեր պաղատանք,
Որ տղայաբար խնդրում ենք արագ,
Սակայն ձեր ձեռքեր չեն կտրում երբէք
Զհաս ոսկեղէն պտուղն երկրային:
Եւ դժբախտ է նա, ով ձեզ չանսալով
Ճաշակում է խակ պտուղը մահուան:
Օ, մեծ աստուածներ, երկար սպասած,
Հազիւ մտածուած այս երջանկութիւն
Թողէք որ չանցնի, ինչպէս վախճանուած
Ընկերոջս ստուերն իզուր, ընդունայն,
Ու եռապատիկ վշտալի կերպով:

Օրեստ. (մօտենում է նորից)

Թէ աստուածներին ներքեւ ես կոչում
Քեզ ու Պիլադին օգնելու համար,
Մի տար իմ անունս, Դու ոճրագործին
Զես փրկի երբէք. լոկ դժբախտութիւն
Ու չար անէճքին ընկեր կըլինես:

Իֆիգենիա. Քոնի հետ վիճակս կապուած է սերտիւ:

Օրեստ. Երբէք, դու թող ինձ մենակ, անընկեր,

Գնալ դէպի մահ: Եթէ քո քօղով
Ծածկելու լինիս դու մեղապարտիս,
Դարձեալ չես կարող ազատել դու ինձ
Յարարթուն աչքից: Քո ներկայութիւնն,
Ով դու երկնային, մի վայրկեան միայն
Նրան կանջատի, իսկ վանել—երբէք:
Նոքա չեն կարող յանդուդն ոտքով

Այս սուրբ անտառի գետինը կ'խել,
 Բայց հեռուից ահա լսում եմ արդէն
 Նոցա զարշելի քրքիջն ահաբեր:
 Ինչպէս որ զայլերն սպասում են լուռ
 Ծառի ներքեւում, որի վրայ անցորդն
 Ելել է փրկուել, նոքա էլ զրսում
 Լուռ դարան մտած ինձ են սպասում:
 Եւ հէնց որ թողնեմ այս սուրբ անտառակն,
 Նոքա էլ կիջնին, թափահարելով
 Օձի գլուխներն ու ամեն կողմից
 Փռչի հանելով իրանց առաջից

Միշտ կը հալածեն խղճուկ թշուառիս:

Իֆիգենիա. Կուգե՛ս, ով Օրեստ, բարեկամական
 Դու մի խօսք լսել:

Օրեստ. Այդ խօսքդ պահիր երկնայինների
 Ընկերոջ համար:

Իֆիգենիա. Նոքա նոր յոյսի լոյս են քեզ տալիս:

Օրեստ. Տեսնում եմ ահա, մուխ ծուխի միջով

Մահուան դետակի զալկահար ոտուերն,

Որ ցոյց է տալիս սանդարամետի

Պատկերն ինձ մոայլ:

Իֆիգենիա. Էլեկտրայից զատ չունի՞ս դու այլ քոյր:

Օրեստ. Մեկին ես գիտեմ: Բայց նա՝ աւագ քոյրս

Մեր տարաբախտ տան չար սարսափներից

Խուսափեց գնաց: Օ՛, թող հարցմունքներիդ,

Ընկեր մի դառնայ չար ոգիներին:

Չարանենդ կերպով զրգում են նոքա

Աճիւնը հոգուս, և չեն ցանկանում

Որ մեր տան ահեղ, ուժգին հրդեհի

Կայծերը վերջին մարին հոգուս մէջ

Խաղաղ, հանդարտիկ: Մի՛թէ առաջուց

Դիտմամբ արծարծած ու դժոխային

Ծծմբով սնած հուրը սոսկալի,

Մի՛թէ մշտապէս տանջէ պիտ հոգիս:

Իֆիգենիա. Այդ բոցերի մէջ ես անուշաբոյր

- Խուռնկեր կրլցնեմ, օ՛ր Թող որ սիրոյ
 Շուռնչը անապակ կրծքիդ բորբոքուած
 Կրակ ու տապին հով ու զով բերի:
 Օրեստ, սիրելիս, մի՛թէ չես ուզում
 Ինձ ահանջ դնել: Մի՛թէ սարսափի
 Աստուածներն համայն երակներիդ մէջ
 Զորցրել են իսպառ կենսալիր արիւնդ:
 Մի՛թէ գլխովին կախարդուած ես դու
 Գարշ Գորգոնների զազիր մտքերով.
 Ո՛հ, երբ որ Թափուած մօր արեան հնչիւնն
 Քեզ խուլ շեշտերով դժոխք է կոչում,
 Մի՛թէ չես լսում դու այն ժամանակ
 Քո մաքուր քրոջ հառաչն օրհնութեան,
 Որ Ոլիմպոսից ներքե է կոչում
 Անմահ երկնայնոց քեզ ազատելու:
Օրեստ. Կոչում են, կոչում: Դու էլ այդպիսով
 Կորուստդ ես ուզում: Քո մէջ վրէժի
 Ոգի՞ է Թազնուած: Ո՞վ ես դու, ասա,
 Որի ձայնն հոգիս ահաբեկ կերպով
 Շարժում է ուժգին:
Իֆիգենիա. Սիրտդ սեփական կրտայ քո խօսքին
 Ճշգրիտ պատասխան: Ես եմ, ես, Օրեստ,
 Ես — Իֆիգենիան. ողջ եմ դեռ
Օրեստ. Դու ո՞ղջ
Իֆիգենիա. Եղբայր
Օրեստ. Թող ինձ, Թող. հեռու կաց ինձնից.
 Խորհուրդ եմ տալիս, Թող զանգուրներս.
 Ինչպէս Կրէյզէի պսակի շորերից,
 Նոյնպէս էլ ինձնից միշտ դուրս է ժայթքում
 Անվերջանալի կրակ բորբոքուած:
 Թող ինձ, հեռացիր, Հերքուլէսի պէս
 Ես, այս անարժանս ուզում եմ մեռնել
 Բոլորից ծածուկ, խայտառակ մահով:
Իֆիգենիա. Դու չես մեռնելու. ո՛ւր է Թէ քեզնից
 Հանգստացուցիչ մի խօսք լսէի:

Յրիր կասկածներս ու թող որ բախտի
 Այս այցելութիւնն իրական լինի:
 Հոգուս մէջ կարծես անիւ է շարժում
 Ուրախ հրճուանքի ու վիշտ ցաւերի.
 Օտարականից հեռացնում է ինձ
 Մի զաղտնի սոսկում. բայց սիրտս ու հոգիս
 Ուժգին զարկերով եղբօրս է դիմում,
 Օրեստ. Տաճարն է միթէ սա սուրբ Լիէի,
 Մի՛թէ քրմուհին անսանձ սրբազան
 Բռնուած է ուժգին խիստ մոլեգնութեամբ:
 ԻՖիգենիա. Օ՛, ահանջ դիր ինձ, օ՛, նայիր ինչպէս
 երկար դժնդակ օրերից յետոյ
 Բացուում է հոգիս բախտաւորութեան:
 Օ՛, ինչպէս կուզեմ համբոյր տալ դէմքիդ,
 Դու որ աշխարհում թանգ ես ամենից,
 Պինդ ամուր սեղմել քեզ բազուկներով,
 Որ այդքա՛ն օրեր ոչինչ չեն գրկել:
 Օ՛, թող ինձ, թող ինձ. զի մեծ Պարնասից
 Աղբիւրն յորդահոս այնպէս չի բղիւում
 Ուրախ ու վճիտ, ժայռից ժայռ անցնող
 Խոխոջիւններով ու դէպի ոսկեայ
 Զուրբ գլորում, ինչպէս այս հրճուանքն
 Ելնելով սրտիցս հոսում է կայտառ
 Ու շուրջս պատում՝ զերթ ծով անհատնում:
 Օ՛ Օրեստ, Օրեստ, եղբայր սիրասուն:
 Օրեստ. Գեղեցիկ նիմֆա, ես չեմ հաւատում
 Փաղաքշանքնե՛իդ, դրաւիչ խօսքիդ:
 Խիստ քրմուհիներ են պէտք դիցուհուն.
 Նա ի՛ր տաճարի սրբապղծութեան
 Վրէժ կը հանէ: Զեռքըդ յետ դարձրու
 Իմ անսէր կրճքէս:
 Եւ թէ փրկելով դու մի պատանու
 Սիրել ես ուզում նրան քնքշաբար,
 Ու գեղեցիկ բախտ նուիրել նրան,
 Ապա թող քո սէրն սիրոյ առարկան

Գտնի արժանի իմ ընկերոջ մէջ:
 Նա տրտում մոլար թափառում է անդ
 ժայռերի վրայ. որոնիր նրան,
 Ճանաչիր նրան ու խնայիր ինձ:

Ռֆիզենիա. Ուշքի եկ, եղբայր ու ճանաչիր քո
 նորագիւտ քրոջ. քրոջ երկնային
 Հրճուանքը սրտի դու մի՛ համարիր
 Անխեւք, անհանճար պատժական վայելք:
 Օ՛, մեծ աստուածներ, հեռացրէք նրա
 Յամառ աչքերից փակը ջնորական,
 Որ այս գերագոյն հրճուանքի բապէն
 երիցս թշուառ չդարձնի նորից:
 Այստեղ եմ, այստեղ, վաղուց կորուսուած
 Քոյրիկդ հարազատ: Դիցուհին կորզեց
 Ինձ իւր սեղանից և ազատելով
 Հասցրեց սեփական իւր այս սրբավայր:
 Գերի ես դու աստ և մատնուած զոհի
 Ու անձիդ զահիճ քոյրդ է հարազատ:

Օրեստ. Խեղճ թշուառական. Արեն այդպիսով
 Կարող է տեսնել մեր հայրենի տան
 Սարսափը վերջին. ո՛ւր է էլեկտրան.
 Նա էլ թող մեզ հետ կորչի ու գնայ,
 Որ նոր վշտերի ցանցի մէջ չընկնի:
 Շատ լաւ, քրմուհի, հետեւում եմ քեզ,
 Գալիս եմ դէպի սեղանը զոհի:
 Եղբայրասպանութիւնն մեր շարքախտ տոհմի
 Դարձել է արդէն մի աւանդական
 Տխուր սովորոյթ: Եւ զոհ եմ ձեզնից
 Դո՛ւք, ով աստուածներ, որ ինձ անզաւակ
 Վճռեցիք մեռցնել: Եւ քեզ, քրմուհի,
 Թոյլ տուր ինձ առել, որ շատ չհրճուիս
 Արեւ աստղերի հիասթանչ գեղով:
 Արի դու ինձ հետ. ցած իջնենք դէպի
 Յաւիտենական մոայլը խորին:
 Ինչպէս դժոխքում վիշապներն հսկայ

Իրանց ցեղակցի արիւնն են խմում,
 Նոյնպէս կատաղի մեր ցեղը զժրախտ
 Ինքն իւր մէջ լուծւում կորուստ է զիմում:
 Արի, ցած իջնենք, անդաւակ, անմեղ:
 Խոր ափսոսանքով ես նայում դու ինձ.
 Թող այդ. նոյնպիսի հայեացք էր ձգում
 Կլիտիմենստրան, երբ ուզում էր իւր
 Որդուց ազատուիլ. բայց որդու բազուկն
 Իջաւ նրա վրայ ու մայրը ընկաւ:
 Դէհ, արի, յայտնուիր, զժկամակ ոգի,
 Շրջան կազմեցէք դուք չար ոգիներ,
 Ու ներկայ եղէք ամենավերջին
 Ու սարսափելի այդ տեսարանին:
 Ատելութիւն չէր և ոչ էլ վրէժ
 Որ սրում է նրա սուրը մահաբեր,
 Այս գործն անելու ստիպուած է իմ
 Քոյրս սիրելի: Ո՛հ, մի արտասուիր,
 Դու մեղաւոր չես: Մանուկ հասակէս
 Ոչինչ չեմ սիրել այնպէս բուռն ու խիստ
 Ինչպէս որ արդ քեզ, քոյրիկ սիրասուն:
 Վեր առ քո պողպատ, պէտք չէ խնայել,
 Կուրծքս պատառիր ու անդ փրփրադէզ
 Մեծ յորձանքներին ուղի բաց արա:
 (ուշաթափում է).

ԻՓիգենիա. Օ՛հ, ես չեմ կարող միայնակ տանել
 Այսպիսի հրճուանք ու թշուառութիւն.
 Ո՛ւր ես, ո՛ւր, Պիլադ, փութա օգնելու
 Հասիր փրկելու, սիրելի Պիլադ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ.

Orbus (ուշքի է գալիս.)

Տուր ինձ Լետայի յորդ յորձանքներից
 Վերջին, կազդուրիչ մի բաժակ էլ դեռ

Անուշ զովացման. շուտով կրճքիս մէջ
Աւարտ կըստանայ կեանքի և մահուան
Կռիւն ահաւոր, և մոռացութեան
Աղբիւրին յանձնուած կըհոսի հողիս
Դէպի ձեզ, ով դուք մշուշ ստուերներ,
Հաճեցէք առնել ձեր շարքերի մէջ
Ու զուարթացնել երկրի չարատանջ
Թշուառ զաւակին:

Ի՞նչ շշիւն է այս սաղարթների մէջ,
Այս ի՞նչ սօսափիւն մթնաշաղի մէջ.
Դալիս են ահա հիւրին տեսնելու.
Ի՞նչ ժողով է այդ, այդպէս փառաւոր,
Զերթ իշխանական խնջոյք հոյակապ.
Հրճուանքի դէմքով դալիս են ահա
Մեծ ու երեսայ, կին ու տղամարդ:
Նոցա վեհապանձ դէմքերը կարծես
Աստուածանման փառաւոր լինեն:
Նոքա են, այո, մեր տան նախնիքներ.
Ահա մտերիմ խօսքի են բռնուում
Թիեստն ու Ատրես, մանուկներն ուրախ
Խաղում են անհոգ. մի՞թէ վերջացաւ
Նոցա մէջ ոխ քէն: Մարա՞ն ձայն, վրէժ,
Նման արևի վերջին շողերի:
Թողէք, որ ես էլ ձեր հանդիսաւոր
Շարքերին խառնուեմ:

Ողջոյն ձեզ, նախնիք. բարեւում է ձեզ
Զեր զաւակն Օրեստ, ձեր հին սերունդի
Ընծիւղը վերջին. ձեր ցանած սերմերն
Հնձում է նա արդ: Անէծքով ծեծուած
Իջնում է ձեզ մօտ. բայց այստեղ կարծես
Հեշտ է ամեն բեռ:

Օ՛, ինձ էլ առէք ձեր շրջանի մէջ.
Յարգում եմ, Ատրես, քեզ էլ, ով թիեստ,
Բոլորս էլ այստեղ զերծ ենք հին ոխից:
Ո՛ւր է հայրս անուշ, որին կեանքիս մէջ

Մէկ հետեմ տեսել: Դո՛ւ ես այդ հայր իմ,
 Մօրս հետ ես գալիս դու ընկերովի:
 Թէ կլիտեմնիստրան քեզ ձեռք է մեկնում,
 Օրեստն էլ ապա կարող է նրան
 Մօտենալ, ասել. «Նայիր քո որդուն,
 Ձեր որդին եմ ես. մաղթեցէք նրան
 Դուք բարի գալուստ. աշխարհի վրայ
 Մարդասպանութեան ողջոյնն էր մեր տան
 Բարեւի նշան. և ձեր Տանտալի
 Սերունդը դժբախտ հրճուանք կըգտնէ
 Դիշերուայ խաւար տէրութեան մթնումս:
 Դիմում էք ահա ինձ ողջոյններով
 Եւ ուրախութեամբ ձեր մէջ ընդունում:
 Ո՛հ, տարէք ինձ իմ ծեր նախահօր մօտ.
 Ո՛ւր է ծերունին, թոյլ տուէք տեսնեմ
 Նրա թանգազին գլուխն յարգելի,
 Որ երկնայնոց հետ խորհրդի է նստում.
 Յապաղո՛ւմ էք դուք, երե՛ս էք դարձնում:
 Ի՞նչ է դա, մի՛թէ տանջւում է սաստիկ
 Աստուածանման այդ մեծ ծերունին.
 Օ՛վայ ինձ, վայ ինձ, դժոխային ոգիք
 Տանջում են քաջի կուրծքն հերոսական,
 Ու պինդ շղթայում պողպատ կապերով:

ԵՐՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

Ortus, Իճիգենիա, Պիլադ.

Օրեստ. Է՛հ, դուք էլ արդէն ցած իջաք ինձ մօտ,
 Դէ՛հ շատ լաւ. քոյր իմ, ո՛ւր է էլեկտրան.
 Թող բարի աստուածն մեղմիկ նետերով
 Նրան էլ բերի խառնի մեր շարքին:
 Ափսոսում եմ քեզ, իմ թշուառ ընկեր,
 Դէ՛հ արի, արի. իջնենք Պլուտոսի
 Դահլ խաւարի, իբրեւ նոր հիւրեր
 Ողջոյն տանք նրան:

Իֆիգենիա. Ով աստուածային զոյգ քոյր ու եղբայր,
 Դուք, որ երկնքից զրկում էք մարդկանց
 Օր ու գիշերուայ լոյսը փառաւոր,
 Մեռածի համար փակուած էք ընդ միշտ,
 Ինձ էլ փրկեցէք անդին եղբորս հետ:
 Երկնի երկրի մէջ բոլորից աւել
 Եղբորդ ես սիրում, քնքոյշ Դիանա՛.
 Եւ քո կուսական դէմքով միշտ դառնում
 Նրա յարափայլ լոյսին անբստուեր:
 Ո՛հ, թող ուշ գտնուած եղբայրս իմ անդին
 Զթաղուի մօայլ խաւարի միջին.
 Եւ թէ ինձ համար քեզնից սահմանուած
 Եկել է հասել ըոպէն ազատման,
 Ու մեզ փոխադարձ օգնականութեամբ
 Վճռել ես փրկել կապ ու կապանքից, —
 Ազատիր շուտով մեզ այն մշտական
 Անէծքի կապից, որ չըսըլանայ
 Ազատման համար ժամը թանգագին:

Պիլադ. Ճանաչում ես մեզ և այս սուրբ անտառ,
 Այս լոյսը պայծառ, որ մեռելներին
 Բնաւ չի փայլում:
 Զգում ես քրոջդ, ընկերիդ բազուկ,
 Որ քեզ պինդ ամուր սեղմում են պահում:
 Արի պինդ բռնիր, ստուերներ չենք սին,
 Ուշք դիր իմ խօսքիս, լաւ հասկացիր ինձ.
 Ուշքըդ հաւաքիր, թանկ է մեզ համար
 Ամեն մի վայրկեան. և մեր վերադարձն
 Կախուած է թելից, որ սակայն կարծես
 Մի բարեյաջող ձեռքով է հիւսուած:

Օրեստ (Իֆիգենիային)

Առաջին անգամ թոյլ տուր քո գրկում
 Բաց արձակ սրտով վայելեմ հրճուանք.
 Ո՛վ, դուք աստուածներ, որ բոցոտ ուժով
 Թուխպեր էք կուտում երկնի կապոյտում,
 Ու երկար ժամեր անձրեւն սպասուած

Գոռ որոտներով ու քամու կոչով
 Վայրի հոսանքով թափում էք երկիր,
 Բայց շուտով մարդկանց վեհերոտ յոյսերն
 Ու յանկարծահաս վախկոտ ապշեցում
 Ուրախ դէմքերի ու բարձր ձայնով
 Շնորհակալութեան էք փոխակերպում,
 Երբ որ թարմացած ճիւղերի միջով
 Նորոգ արեգակն հաղարապատիկ
 Փայլում է պայծառ մաքուր հայելու մէջ,
 Ու պճնուած Իրիսն իր թեթեւ ձեռքով
 Յրում է եղինից ամպի կտորներ—
 Թողէք որ ես էլ քրոջս գրկում
 Ընկերիս կրծքին վայելեմ ձեր բարիքն
 Ու լիքը սրտով ձեզնից գոհանամ:
 Քանդուում է անէծքն—այդ է սիրտս ասում
 Լսում եմ ահա, Տարտար են իջնում
 Ոգիներն անգութ, իրանց յետևից
 Պողպատէ դռներն աղմուկով փակում,
 Ելնում է երկնից բուրմունք զովարար
 Ու գրաւում ինձ իւր տափաստաններն,
 Կենսուրախ կեանքի մեծ գործի համար.
 Պիլադ. էլ մի ուշացնէք ըողակներն հաշուած.
 Մեր առաքատներն ծածանող քամին
 Առաջին անգամ թող Ոլիմպ տանի
 Մեր սրտի հրճուանք...
 Դէհ, եկէք գնանք, խորհենք, մտածենք
 Մեր ազատութեան ուղին փրկարար:

Թարգ. գեղմ.